

Sygn. akt IV CZ 111/10

POSTANOWIENIE

Dnia 10 lutego 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Zbigniew Kwaśniewski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Irena Gromska-Szuster

SSN Grzegorz Misiurek

w sprawie z powództwa Centrali Zaopatrzenia Medycznego "Z." Spółki z o.o. w Z.
przeciwko J. K.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 10 lutego 2011 r.,

zażalenia strony powodowej

na orzeczenie o kosztach procesu zawarte w postanowieniu

Sądu Apelacyjnego

z dnia 19 lipca 2010 r.,

**uchyla zaskarżone orzeczenie i w tym zakresie przekazuje
sprawę Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i
orzeczenia o kosztach postępowania zażaleniowego.**

Uzasadnienie

Sąd Apelacyjny postanowieniem z dnia 19 lipca 2010 r. :

- 1) uchylił dwa wyroki Sądu Okręgowego i postępowanie w sprawie umorzył;
- 2) zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 13.361 zł tytułem zwrotu kosztów procesu poniesionych w obu instancjach.

W uzasadnieniu podał, że umorzył postępowanie w sprawie na mocy art. 386 § 3 k.p.c., wobec cofnięcia przez powoda pozwu. Stwierdził, że zasadą jest, iż przy cofnięciu pozwu przez powoda obowiązek zwrotu kosztów obciąża tegoż powoda, a wyjątkiem że stronę przeciwną, jeśli cofnięcie pozwu było wynikiem zaspokojenia powoda w toku postępowania. W tej ostatniej sytuacji na powodzie spoczywa ciężar wykazania, że wystąpienie z pozwem było niezbędne do celowego dochodzenia praw lub celowej obrony.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, podane przez powoda okoliczności nie uzasadniały odstąpienia od tej zasady, ponieważ u podstaw decyzji o cofnięciu pozwu leżało uzyskanie zaspokojenia dochodzonego tym pozwem roszczenia w kolejnym postępowaniu egzekucyjnym przeciwko spółce z o.o. „X.”. W tej sytuacji Sąd drugiej instancji uznał, że powód wystąpił przeciwko członkowi zarządu tej spółki z powództwem opartym na art. 299 k.s.h. bez dokładniejszego rozeznania stanu majątkowego spółki, ponosząc w ten sposób ryzyko, że powództwo takie może okazać się bezzasadne wobec braku spełnienia przesłanki bezskuteczności egzekucji wobec spółki. Uzasadniało to obciążenie powoda kosztami procesu, ponieważ pozwany w terminie wskazanym w art. 203 § 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. złożył stosowny wniosek.

Powód zaskarżył to postanowienie w części, tj. w zakresie zawartego w pkt 2) sentencji rozstrzygnięcia o kosztach procesu za obie instancje, wnosząc o zmianę zaskarżonego orzeczenia przez zasądzenie tych kosztów od pozwanego na rzecz powoda, ewentualnie o wzajemne zniesienie kosztów.

W uzasadnieniu zażalenia powód wywodzi, że jeszcze przed wystąpieniem z niniejszym powództwem, co nastąpiło w dniu 22 maja 2009 r., wszczął postępowanie egzekucyjne przeciwko spółce z o.o. „X.”, które komornik umorzył postanowieniem z dnia 5 marca 2009 r. w następstwie stwierdzenia bezskuteczności egzekucji. Żalący twierdzi, że dopiero w postępowaniu

apelacyjnym w niniejszej sprawie, w trakcie którego pozwany ujawnił elementy majątku posiadane przez spółkę, udało się z tego powodu, po ponownym wszczęciu egzekucji przeciwko spółce, wyegzekwować od niej przysługujące stronie powodowej wierzytelności. Skarżący kwestionuje argument Sądu, że wystąpił z powództwem przeciwko członkowi zarządu spółki bez dokładnego rozeznania stanu majątkowego spółki, skoro doszło wcześniej do umorzenia przez komornika postępowania egzekucyjnego przeciwko spółce z powodu bezskuteczności egzekucji, a on dysponował stosownym postanowieniem komornika, a więc spełnił wszystkie przesłanki by z takim powództwem przeciwko pozwanemu wystąpić.

W odpowiedzi na zażalenie pozwany wniósł o oddalenie zażalenia i zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania zażaleniowego twierdząc, że postanowienie komornika nie jest wyłącznym dowodem bezskuteczności egzekucji, a powód cofnął powództwo dlatego, że spółka „X.” posiadała majątek i egzekucja przeciwko niej okazała się skuteczna, co oznacza odpadnięcie merytorycznej przesłanki powództwa z art. 299 k.s.h. Ponadto cofnięcie pozwu nie nastąpiło na skutek zaspokojenia powoda przez pozwanego w niniejszym procesie, jak twierdzi żalący.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie zasługiwało na uwzględnienie.

Słusznie uznał Sąd Apelacyjny, że obowiązek zwrotu kosztów może wyjątkowo nie obciążać strony cofającej pozew lecz stronę przeciwną, jeśli wystąpienie z pozwem było niezbędne do celowego dochodzenia praw lub celowej obrony, a ciężar dowodu wystąpienia tych okoliczności obciąża cofającego pozew.

Przedwcześnie jednak Sąd odwoławczy przesądził nader stanowczo, bez wskazania na przekonywające dowody, że podane przez powoda okoliczności nie uzasadniały odstępstwa od zasady przewidzianej w art. 203 § 2 zd. drugie k.p.c., przyjmując, że powód wystąpił z powództwem na podstawie art. 299 k.s.h. bez dokładnego rozeznania stanu majątkowego spółki będącej jego dłużnikiem i ponosząc w ten sposób ryzyko bezzasadności powództwa skierowanego przeciwko członkowi jej zarządu.

Tymczasem żalący przedstawia w uzasadnieniu zażalenia czasową sekwencję zdarzeń, która wymaga pogłębionej oceny pozwalającej dopiero na stanowcze przesądzenie, czy wystąpienie z powództwem rozpoznawanym w tej sprawie było przedwcześnie i czy nastąpiło bez uprzedniego dokładnego rozpoznania stanu majątkowego spółki.

Zważyć bowiem należy, że wystąpienie z niniejszym powództwem nastąpiło w dniu 22 maja 2009 r., a więc po ponad dwóch miesiącach od wydanego przez komornika postanowienia z dnia 5 marca 2009 r. o umorzeniu prowadzonego przeciwko spółce postępowania egzekucyjnego z powodu bezskuteczności egzekucji. Takie orzeczenie organu egzekucyjnego uprawniało powoda do oceny, że egzekucja prowadzona przeciwko spółce okazała się bezskuteczna, a zatem przesłanka do wystąpienia z powództwem na podstawie art. 299 § 1 k.s.h. przeciwko członkowi jej zarządu została spełniona w dacie jego wytoczenia.

Okoliczność, że w późniejszym okresie wystąpiły zdarzenia w postaci uzyskania przed powoda zaspokojenia w ponownie wszczętym przeciwko spółce kolejnym postępowaniu egzekucyjnym wymaga zbadania przesłanek, które spowodowały wszczęcie i pomyślnie dla wierzyciela zakończenie tego drugiego postępowania egzekucyjnego oraz możliwości oceny ich występowania, przy dołożeniu wymaganej od powoda staranności, już w dacie wytaczania niniejszego powództwa.

Innymi słowy, okoliczności wskazywane w zażaleniu wymagają zbadania i oceny z uwzględnieniem sekwencji czasowej tych zdarzeń, a następnie dopiero uczynienie tej oceny podstawą do stanowczego przesądzenia, czy strona powodowa wytaczała niniejsze powództwo mając w tej dacie dostateczną podstawę do przyjęcia, że stan majątkowy spółki uzasadnia istnienie przesłanki, iż egzekucja przeciwko niej okazała się bezskuteczna.

W tym stanie rzeczy orzeczono jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁵ § 1 zd. pierwsze k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c.

O kosztach postępowania zażaleniowego orzeczono na podstawie art. 108 § 2 k.p.c.

